

Motion till riksdagen

1988/89:Jo772

av Bengt Westerberg m.fl. (fp)

Avfall och återvinning

Synen på avfall och återvinning har förändrats genom åren. På 1960-talet gällde det att först och främst bli av med avfallet på enklaste och billigaste sätt. Miljöskyddslagens tillkomst 1969 gav möjlighet att komma till rätta med flera av de miljöskyddsproblem som var förknippade med det slutliga omhändertagandet av avfall.

I och med oljekrisen i början av 1970-talet tilltog intresset för att utnyttja energin i avfallet. Fram till år 1975 byggdes hälften av de förbränningsanläggningar som nu är i drift. 1984 producerades enligt ENA-utredningen över 3 TWh värme i anläggningarna.

Under senare delen av 1970-talet kom intresset att fokuseras på materialåtervinning. Under åren runt 1980 byggdes ett 15-tal separerings- och komposteringsanläggningar i syfte att ta fram användbara materialslag för vidare användning. Resultatet blev i många fall nedslående.

Den socialdemokratiska regeringen har sedan den tillträdde efter 1982 års val varit mycket passiv i avfalls- och återvinningsfrågorna oavsett om det gällt miljöskydd eller återvinning. Det var inte förrän statens naturvårdsverk rekommenderat ett moratorium för avfallsförbränning som regeringen reagerade och gav naturvårdsverket och energiverket förutsättningarna för förbränning av avfall och vilka utsläppskrav som borde gälla vid sådan förbränning. Och det var först när problemen med kvicksilver från batterier hade blivit riktigt allvarliga som regeringen föranstaltade om en viss och dessutom otillräcklig åtgärd mot batterierna. Inte förrän 10 år gått sedan principen om kommunernas ansvar för det miljöfarliga avfallet slogs fast beslutade regeringen om ett obligatoriskt ansvar för kommunerna. Trots flera utredningar om att bilskrotpremien borde höjas för att stimulera omhändertagandet av utrangerade bilar dröjde det ända till 1988 innan skrotpremien höjdes. Den hade då varit oförändrad sedan 1975 då den infördes. Den höjning som beslutades var dessutom endast marginell.

Listan skulle tyvärr kunna göras mycket längre. Regeringens senfärdighet i avfallsfrågor förtjänar stark kritik. Den avfallsproposition som sedan länge aviserats har vi ännu inte sett trots att socialdemokraterna vid behandling av avfallsfrågorna i riksdagen ständigt hänvisat till en kommande proposition. Regeringens miljöproposition våren 1988 saknade också i stort sett förslag på området.

Genom regeringens passivitet ges inte de signaler till näringsliv, kommuner och allmänhet som är nödvändiga för att styra utvecklingen på avfalls- och återvinningsområdet. Effekterna blir dels felsatsningar, dels uteblivna

satsningar. För detta bär i stor utsträckning regeringen skulden. Det räcker inte med allmänt tal från miljö- och energiministern för att åstadkomma konkreta och långsiktiga lösningar på detta område.

Av naturvårdsverkets utredning Avfallet och miljön som lämnades till regeringen i juni 1988 framgår att avfallsmängderna är mycket stora. Totalt uppkommer över 50 milj. ton avfall per år varav över 30 milj. ton utgör verkligt avfall som måste tas om hand, i första hand genom deponering. Det är inte osannolikt att de verkliga siffrorna är än högre. Till detta skall läggas stora mängder schakt- och sprängstensmassor samt gödsel som idag finner avsättning men där omhändertagandet på sikt inte är säkerställt.

Man kan av dessa siffror lätt bilda sig en uppfattning om avfallsproblemens omfattning. En ökad satsning på t.ex. kolförbränning eller andra fasta bränslen ger dessutom ytterligare avfallsmängder.

Folkpartiet anser att ingen tid längre får förspillas när det gäller att komma till rätta med avfallsproblemen. Folkpartiet anser att följande principer bör vara vägledande för arbetet med avfallsfrågorna:

- Staten måste formulera tydliga mål för miljöskyddet på avfallsområdet. För det miljöfarliga avfallet bör målen utgå från vad naturen tål.
- För att påskynda utvecklingen mot slutna system och återvinning bör den svenska lagstiftningen kompletteras med krav på återvinning. Återvinningen bör styras av rimliga ekonomiska ramar.
- Varsamhet skall iakttas vid nyttjande av naturtillgångar.
- Allmänhetens miljömedvetande och engagemang att ta ansvar för hanteringen av avfall bör i större utsträckning tas till vara.
- Initiativ och utvecklingsförmåga skall tas till vara. Trots offentligt ansvar måste konkurrensen på området främjas. Möjligheterna att ta fram ny teknik måste förbättras. Folkpartiet vill återinföra ett särskilt budgetanslag för utveckling av ny miljöteknik. Förslag om detta framläggs i en annan motion.
- Utbildningen på avfallsområdet måste förbättras. Idag saknas utbildning inom avfallsområdet nästan helt i högskolesystemet.
- Verksamma styrmedel skall användas för att uppnå uppsatta mål. Ekonomiska styrmedel och pantsystem bör användas.
- Miljömärkning liknande det system som redan finns i Västtyskland bör införas liksom märkning om hur produkten bäst återvinnes.
- Inventeringen av nedlagda deponier måste följas av konkreta skyddsåtgärder.
- Ett säkerställandeprogram måste upprättas för det miljöfarliga avfallet.

Bruka – inte förbruka

Det långsiktiga målet med all avfallshantering måste vara att genom resurssnåla processer och återvinning begränsa det som slutligen blir avfall. Vi skall övergå till att bruka – inte förbruka.

Det ställer krav på industrin att bli än mer resurssnål. Produkter bör ha lång livslängd och konstrueras så att de så långt som möjligt kan återvinnas utan alltför dyrbar och komplicerad teknik. Materialet bör alltså ingå i ett kretslopp.

Målet ställer också krav på oss som enskilda konsumenter att ta ansvar för en renare miljö. Vi kan och bör välja varor som ger mindre slöseri med resurser och skador på miljön.

IMU har gjort en opinionsundersökning som visar att mycket återstår innan vi konsumenter hanterar farliga ämnen på ett sätt, som skonar miljön. Undersökningen visar bland annat att fyra av tio svenskar enligt egna uppgifter behandlar utbrända batterier på ett förkastligt sätt, dvs. slänger dem i soporna, ute i naturen eller bränner dem.

Bristande kunskap är ett skäl till att de förväntningar som knutits till återvinning ännu inte infriats. En del problem är av teknisk karaktär. Andra har med avsättningen av de olika produkter, som framställts i anläggningarna, att göra. De potentiella köparna har klagat på kvaliteten när det gäller returpapper och plastavfall. Det beror bl a på att de innehåller så mycket tungmetaller som försämrar kvaliteten på produkterna.

Problemen får inte utgöra skäl att överge principen om återvinning. Tvärtom måste vi söka medel, som stimulerar återvinning.

Lag om återvinning

Sverige saknar idag en lagstiftning som innehåller generella krav på återvinning och begränsning av avfall. En sådan lagstiftning skulle kunna påskynda utvecklingen mot slutna system vid tillverkningen, samverkan mellan olika tillverkningsindustrier samt mot sådan sammansättning av produkter och varor att återvinning liksom avfallsbehandling underlättas. Regeringen bör snarast utarbeta förslag till en sådan lag.

Varsamhet vid nyttjande av naturtillgångar

En vettig naturresurspolitik bör så långt som möjligt begränsa det verkliga avfallet.

Regeringens principiella syn att mängden avfall och avfallets farlighet bör minskas genom åtgärder vid tillverkningen och konsumtionsledet delas av Folkpartiet. Men det är också angeläget att åtgärder vidtas vid det slutliga omhändertagandet.

Uppmuntra konsumenten att ta ansvar för återvinning

Det finns idag ett starkt miljöengagemang bland medborgarna som måste tas till vara.

Folkpartiet anser att regeringen borde ha ägnat frågan om omhändertagande av olika återvinningsbara materialslag ett större intresse. Problemet med att skapa en bättre och utökad återvinning ligger många gånger i det faktum att en marknad för returprodukter saknas. Denna uteblivna marknad är ofta i sin tur ett resultat av dålig lönsamhet. Regeringens ovilja och oförmåga att arbeta med ekonomiska styrmedel har motverkat etableringen av marknader för återvunnet material. Exempel på detta är bildäck, avfallsoljor och bilbatterier.

Det krävs en lång rad åtgärder som uppmuntrar konsumenten dels att

hushålla med produkter och varor, dels att i slutledet sortera och särbehandla avfallet. Exempel på sådana åtgärder för en bättre avfallshantering är:

Separering av avfallet i olika fraktioner redan i hushållen för att möjliggöra olika slutbehandlingstekniker. Om det är svårt att förse fastigheten med anordningar för en avfallsseparering bör strategiskt utplacerade eller inrättade uppsamlingsplatser (kan byggas ut till återvinningscentraler) anordnas för de avfallsslag som kan särbehandlas. Alternativt kan speciella hämtningar genomföras. Förebilder kan vara den särskilda pappersinsamling som sker i de flesta kommuner. Kommunerna bör ges stor frihet att utforma sina insamlingsrutiner.

Förbättrad konsumentupplysning om en varas hantering som avfall. Förpackningarna bör förse med en påskrift som talar om för konsumenten hur varan och förpackningen bäst slutbehandlas som avfall. Med ett sådant system underlättar man för konsumenten att ta sitt miljöansvar. Ett system för miljömärkning av särskilt miljövänliga produkter av det slag som finns i Västtyskland bör införas.

Bättre retursystem. Genom en ökad användning av ekonomiska styrmedel, såsom förpackningsavgifter och pant, kan man skapa fler effektiva retursystem. Standardiserade förpackningar med pant bör införas för flera varugrupper.

Enligt naturvårdsverket har aluminiumburken nu en återtagningsgrad på 85 procent medan returglas för öl och läsk ligger väsentligt högre. Det är rimligt att sikta på en återtagningsprocent på minst 90 procent för returförpackningar. Målet för aluminiumburken bör därför höjas från nuvarande 75 till 90 procent.

Återglas

Ett av de besvärligaste ämnena vid söföförbränning är *glas*. Den höga förbränningstemperaturen är svår att uppnå och den svårplacerade slagg som lämnar söföförbränningsstationerna innehåller mycket glas. Svårigheterna med att hålla temperaturen i söföförbränningsugnarna ökar risken för dioxinbildning.

I många kommuner bedrivs återvinning av glas genom utställda containers, ofta i form av s.k. igloor. Detta system bör införas i alla kommuner. Verksamheten kräver även här en insats från konsumenterna genom att returglaset på ett eller annat sätt måste förpassas till de centralt placerade uppsamlingsbehållarna. Glasåtervinningen befinner sig fortfarande i ett inledande skede, men kommer säkerligen att öka med en förbättrad information.

Utbyggnaden av återglassystem måste genomföras inom rimliga ekonomiska ramar. Det finns områden där transportsträckorna är så långa att det inte lönar sig att insamla glaset. Detta hindrar inte att ett fungerande återglassystem enligt riksdagens beslut måste genomföras.

Returglas

Vid sidan om utbyggnad av återglassystemet bör returglassystemet förbättras. Systembolagets ökande återtagning av returglas är ett exempel på förbättrad återanvändning av glasflaskor. Dock borde pant införas på Systembolagets hela sortiment. Inom bryggerinäringen pågår i samverkan med glasindustrin ett utvecklingsarbete att ta fram en mer lätthanterlig returflaska. Från såväl resurs- som miljösynpunkt är det angeläget att returglashantering förbättras. Aktiva insatser bör göras för att påskynda utvecklingen.

Folkpartiet anser dessutom att retursystem på förpackningsområdet skall utnyttjas i största möjliga utsträckning även inom andra områden. Exempel på förpackningar som bör omfattas av retursystem är PET-flaskorna, ciderflaskorna, plastflaskorna för karburatorsprit etc. Regler om detta kan skrivas in i den föreslagna återvinningslagen.

Återvinningen hämmas också av att material som försvårar återvinningen tillåts förekomma i ett annars återvinningsbart material. Exempel på detta är plastfolien i fönsterkuvert, självhäftande fönster i vanliga kuvert, porslinsknoppar på glasflaskor, stålburkar för öl och läsk etc. Regler för att motverka sådana företeelser bör också skrivas in i den föreslagna återvinningslagen.

Miljöfarliga batterier

Efter riksdagens beslut bedrivs f.n. separat insamling av miljöfarliga batterier, främst de med kadmium- och kvicksilverhaltigt innehåll. Det är oftast mindre batterier, för kameror, radioapparater, bärbara kassetbandspelare, hörapparater och liknande.

Batterierna ger upphov till betydande störningar i miljön om de tillförs förbrännings-, komposterings- eller deponeringsanläggningarna. De årliga utsläppen från batterierna har tidigare beräknats till 6 ton kvicksilver och 16–20 ton kadmium. Det innebär att de bidrar med drygt hälften av samtliga kvicksilverutsläpp i landet.

Regeringens förslag om frivillig insamling av batterier visade sig som riksdagen förmodade bli ett misslyckande.

Idag saknas ekonomiska incitament för konsumenten att lämna tillbaka batterierna. Därför måste ett pantsystem införas. Det kan exempelvis konstrueras enligt mönster från återvinning av aluminiumburken. Det är rimligt att handeln på detta sätt medverkar i samlingsarbetet. Det är anmärkningsvärt att regeringen fortfarande inte framlagt något förslag i enlighet med riksdagens beställning.

Om regeringen anser att nya miljövänliga batterier eliminerar riskerna för utsläpp av kvicksilver och kadmium bör regeringen för riksdagen redovisa de skäl som regeringen anser föreligga för att riksdagens beslut inte skall fullföljas.

Enligt folkpartiets uppfattning finns inga skäl som kan rättfärdiga att regeringen inte fullföljer beslutet. Regeringen bör sålunda redovisa förslag till pantsystem för miljöfarliga batterier.

Bilbatterier

Mot. 1988/89
Jo772

Bilbatterier är en annan produkt där såväl miljöskäl som återvinningskäl talar för ett annat omhändertagande än idag. Tyvärr är det bara ca 2/3 av bilbatterierna som blir föremål för återvinning. Övriga hamnar på soptippen, i komposteringsanläggningar eller i förbränningsanläggningar. En pant skulle vara ett verksamt medel för att återföra fler batterier till återvinning och därmed både skona miljön och minska behovet av importerat bly. Regeringen bör sålunda redovisa ett förslag till ett pantsystem för insamling för bilbatterier.

Freoner

Flera kommuner har frivilligt påbörjat projekt med återvinning av freoner. Generella regler för återvinning kan uppnås genom våra förslag om återvinningslag. Freonerna i avfallet är emellertid en så angelägen fråga att vi återupprepar vårt krav om utvidgning av bilskrotningslagen till att också omfatta kylskåp och andra kylmaskiner. Kommunerna bör i samband med sitt ansvar för det miljöfarliga avfallet också ha ansvaret för att de freonhaltiga delarna i materialet återvinns.

Deponering

Problemen vid deponering av avfall är främst knutna till förorening av mark och grund- och ytvatten. Luftförorening kan i viss mån ske vid gasavgång från upplaget och vid bränder.

Av de ämnen som kan spridas från en deponi är det tungmetallerna och de svårnedbrytbara organiska ämnena som inger farhågor. Sedan miljöskyddslagens tillkomst 1969 har dock situationen vid våra deponier förbättrats. Idag är de flesta stora nyanlagda deponierna försedda med uppsamlingsssystem för lakvatten och med överledningssystem av lakvattnet till reningsverk.

Men trots förbättringarna är situationen inte tillfredsställande. Ytterligare åtgärder måste vidtas för att förbättra deponeringstekniken. Miljökraven bör skärpas ytterligare. Tillsynen måste förbättras.

Förhållandena vid äldre och nedlagda deponier måste också uppmärksammas. Många gamla, icke utnyttjade soptippar utgör allvarliga föroreningskällor. I dessa fall bör den inventering som genomförs av naturvårdsverket, snarast följas av konkreta skyddsåtgärder. Ansvaret för dessa bör ligga på den tidigare huvudmannen. I de flesta fall handlar det om en kommun eller industri.

Möjligheterna att utvinna metangas ur avfallsupplagen bör tas tillvara.

Förbränning

Den utan tvekan mest kontroversiella behandlingsmetoden för avfall är förbränning. Problemen med förbränning av avfall är förknippade med utsläpp av stoft, sura ämnen, metaller och organiska ämnen.

Mot bakgrund av att föroreningarna sprids i luften och därigenom kan påverka stora områden är det viktigt att utsläppen renas effektivt. Kraven måste därför skärpas.

Stoftutsläppen måste begränsas ytterligare, inte minst mot bakgrund av att flertalet metaller är associerade med stoftpartiklarna.

Utsläppen av försurande ämnen måste renas effektivare än vad som sker vid många anläggningar. Lokalt kan utsläppen vara en faktor av betydelse för försurningssituationen. Förbränningsanläggningarna bör därför som regel vara försedda med reningsutrustning för sura gaser.

De lättflyktiga metallerna såsom kvicksilver måste elimineras till största delen före förbränningen. En stor källa till kvicksilverutsläpp är batterier. Genom ekonomiska styrmedel såsom pant och miljöavgifter bör staten stimulera marknaden så att retursystem uppstår och konsumtionen styrs över till mindre miljöfarliga batterityper.

Störst oro inger förekomsten av stabila klorerade organiska ämnen, såsom dioxiner, i rökgaserna. Forskningen på området har intensifierats. Miljökraven vid sopförbränning bör ställas mycket högt – minst i nivå med de s.k. ENA-kraven (från energiverkets och naturvårdsverkets utredning "Energi ur avfall" från 1986).

Under den tid forskningen ger nya erfarenheter får vi också bättre underlag att bedöma nödvändigheten av och möjligheterna att skärpa kraven ytterligare. Om sopförbränningen inte klarar mycket högt ställda miljökrav bör den upphöra.

Fortsatt utveckling och anslag för ny teknik

Folkpartiet anser det viktigt att utvecklingen på behandlingsområdet påskynas. En sådan utveckling är nödvändig på hela avfallsområdet och inte bara på de områden som traditionellt stått i fokus för politikerna och allmänhetens intresse, nämligen det redan nu ofta väl omhändertagna hushållsavfallet. För det senare avfallsslaget är en utveckling på biogassidan av mycket stort intresse. Folkpartiet anser att bidraget till ny teknik bör ökas kraftigt. Finansieringen av anslaget kan ske genom tillämpningen av PPP-principen (Polluter Pays Principle) om förorenarens betalningsansvar.

Naturvårdsverket har fått använda en del av bränslemiljöfondens resurser för utveckling av miljövänlig teknik. Enligt folkpartiets uppfattning är detta otillräckligt. Det särskilda anslaget för miljöteknik som tidigare fanns i statsbudgeten bör återinföras. Folkpartiet redovisar anslagsbehovet i en annan motion.

Hantering av miljöfarligt avfall

Hantering av det miljöfarliga avfallet bör förbättras. Volymerna av miljöfarligt avfall har dessutom visat sig vara mycket större än som tidigare beräknats. Hur långt recirkulation och resurssnålhet än drivs, uppstår i allmänhet någon form av avfall vid industriell verksamhet. Många gånger är detta avfall miljöfarligt och måste tas om hand efter speciella aktsamhetsregler. Även i annan verksamhet uppstår miljöfarligt avfall. Detta måste oskadliggöras och här fyller SAKAB en viktig funktion. Utan SAKAB skulle troligen mycket miljöfarligt avfall hanteras på ett icke godtagbart sätt. Förbättringar är dock angelägna.

- Kraven på utsläppsbegränsningar från SAKAB:s centrala anläggning i Kumla bör skärpas, särskilt när det gäller organiska ämnen (dioxiner m.m.).
- SAKAB:s verksamhet bör utvidgas från ren destruktion till att omfatta även återvinning, i egen regi eller i samarbete med andra företag. Det är angeläget att SAKAB inte utnyttjar sitt monopol för att konkurrera ut andra företag på insamlings- och transportsidan.
- Mycket av det miljöfarliga avfallet utgörs av spillolja som till betydande delar förbränns, ofta på ett från miljöskyddssynpunkt oacceptabelt sätt. Endast en mindre del blir till ny smörjolja. För att öka återvinningen bör tillsynen förbättras och ekonomiska styrmedel prövas.
- Export av miljöfarligt avfall för återvinning samt för destruktion bör tillåtas till utländska anläggningar som uppfyller svenska miljökrav. Miljötekniken är ett område där konkurrensen inte bör begränsas. Avsaknaden av frihandel på detta område hindrar nya metoder att utvecklas.

Övergripande ansvar

Det är viktigt att slå fast att staten har det övergripande ansvaret för miljövärden. Företagen agerar inom de ramar som staten ställer upp. För att ge industrin incitament att agera miljövänligt föreslår folkpartiet att administrativa och ekonomiska styrmedel skall kombineras så att företagen övergår till slutna processsystem eller investerar i modern teknik. Riktigt utformade styrmedel innebär att miljöhänsyn kommer att lösa sig för såväl företag som enskilda.

I likhet med vad naturvårdsverket framhållit i sin utredning anser folkpartiet att kommunerna ges ett utökat planeringsansvar för avfalls- och återvinningsverksamheten inom resp. kommun. Detta innebär inte att kommunerna skall utöka sitt renhållningsmonopol.

Avfalls- och återvinningsfrågorna är mycket väl lämpade för privata initiativ och engagemang. Statliga och kommunala monopol kan många gånger äventyra en nödvändig utveckling på området.

Utbildning inom avfallsområdet

Högre utbildning inom området avfallsteknik saknas i stort sett i landet. Endast vid högskolan i Luleå ges viss utbildning. Miljöfrågornas, och i detta sammanhang avfallshanteringens, miljöeffekter är så betydelsefulla att det är märkligt att utbildningen inte kunnat anpassas till de behov som föreligger. Avfallsfrågorna måste få större utrymme i högre teknisk utbildning. UHÄ bör få i uppdrag att utreda dessa frågor och lägga fram förslag

Miljömärkning

Förslag väntas från regeringen om s.k. positiv miljömärkning. Folkpartiet välkomnar förslag som underlättar för konsumenterna att välja de miljövänligaste produkterna. Lika viktigt är det emellertid att produkterna innehåller anvisning om produktens slutanvändning, anvisning om produkten kan gå till

hushållssoporna, om den kan återvinnas eller om den p.g.a. av miljöfarlighet bör hanteras på särskilt sätt.

Mot. 1988/89
Jo772

Frågan om anvisning om varors lämpliga sluthantering bör utredas ytterligare och riksdagen bör ge regeringen denna uppfattning till känna.

Hemställan

Med anledning av ovanstående hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om principer och mål för avfallshantering,
2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till lagstiftning om återvinning i enlighet med vad som anförts i motionen,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bättre retursystem,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om höjt återtagningsmål för aluminiumburken,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om glasåtervinning och returglas,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om hinder för en effektiv återvinning,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om pant för småbatterier och bilbatterier,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utvidgning av bilskrotninglagen till kylskåp och andra kylmaskiner,
9. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder beträffande förhållandena vid äldre deponier,
10. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sopförbränningen,
11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om skärpta krav vid hanteringen av miljöfarligt avfall,
12. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om myndigheternas övergripande ansvar och möjligheten till till enskilda initiativ,
[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av bättre utbildning inom avfallsområdet.¹⁾
13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om miljömärkning.

Stockholm den 23 januari 1989

Mot. 1988/89

Jo772

Bengt Westerberg (fp)

Ingemar Eliasson (fp)

Karin Ahrlund (fp)

Charlotte Branting (fp)

Sigge Godin (fp)

Ingela Mårtensson (fp)

Jan-Erik Wikström (fp)

Kerstin Ekman (fp)

Karl-Göran Biörsmark (fp)

Birgit Friggebo (fp)

Elver Jonsson (fp)

Anne Wibble (fp)

Lars Ernestam (fp)

